Maastricht University

Oorzaak en gevolg : causaliteitsdiscussies in Nederland in de tweede helft van de 19de eeuw

Citation for published version (APA):

Scheurwater, G. J. L. (1999). *Oorzaak en gevolg : causaliteitsdiscussies in Nederland in de tweede helft van de 19de eeuw*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Eburon. https://doi.org/10.26481/dis.19990423gs

Document status and date:
Published: 01/01/1999

DOI:
10.26481/dis.19990423gs

Document Version:
Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

• A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
• The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
• The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

Link to publication

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the “Taverne” license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Download date: 19 Apr. 2024

STELLINGEN

BEHORENDE BIJ HET PROEFSCHRIFT VAN

G.J.L. SCHEURWATER

OORZAAK EN GEVOLG

Causaliteitsdiscussies in Nederland in de tweede helft van de 19de eeuw

MAASTRICHT 1999

1. Immanuel Kant kan als een pleitbezorger van een probleemgerichte benadering van de geschiedenis van de filosofie worden gezien.

2. Ten onrechte schetsen Sassen en Faber een negatief beeld van de filosofiebeoefening in Nederland in de tweede helft van de 19de eeuw; dit is vooral te wijten aan hun onderzoekmethode.

   (F.L.R. SASSEN 1941, *Wijsgerig leven in Nederland in de twintigste eeuw*, p. 9; W. FABER 1954, *Wijsgeren in Nederland*)

3. De commissie die in opdracht van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) het onderzoek dat in Nederland op het gebied van de filosofie wordt verricht heeft beoordeeld, heeft terecht het belang onderkend van de bestudering van de geschiedenis van de filosofie in Nederland, maar in haar rapportage wordt ten onrechte de suggestie gewekt dat zulk historisch onderzoek zich vooral zou moeten richten op het beoefenen van receptiegeschiedenis.

   (VSNU 1995, *Philosophical research in the Netherlands: past performance and future perspectives*, p. 8 en p. 41)

4. *Volgens Mensink hebben er in de voorbije decennia, met als doel het bespeelbaar maken (van historische klavierinstrumenten), te veel goedbedoelde, maar in feite funeste restauraties plaatsgevonden, waardoor de documentaire waarde van de instrumenten voorgoed is vernietigd. Hele zangbodems zijn uit klavecimbels verwijderd, en van het meesterlijke ambachtswerk resteert geen spaan.*

   (G. VAN OORSCHOT, 'Tussen publiek en plicht; de onmogelijke taak van een muziekafdeling'. In: *Vitrine, Museumtijdschrift voor Openbaar Kunstbezit*, september/oktober 1998, no. 6, p. 15)

   De achterliggende gedachte van de aan Mensink toegeschreven bewering is dat bij de restauratie van de wereldberoemde collectie historische klavierinstrumenten van het Haags Gemeentemuseum niet zou zijn uitgegaan van het beginsel van de omkeerbaarheid van restauraties; dit is feitelijk onjuist, hetgeen wordt aangetoond in W.A. Scheurwaters *Old harpsichords: their construction and restauration*, 1977.

5. *Het causaliteitsbeginsel (is) geen principe a priori; maar het is ook geen natuurwet en zeker geen conventie. We kunnen misschien het beste zeggen, dat het causaliteitsbeginsel op een mede door historische factoren bepaalde wijze uitdrukking geeft aan een algemeen-menselijke neiging, op grond van de spontaan geapperciëerde causale (en andere) verbanden een meer, en zo mogelijk alles, omvattende causale structuur op te bouwen, die ons in staat stelt, het universum waarin wij leven als een kosmos te begrijpen.*

   (E.W. BETH 1964, 'Algemene beschouwingen over causaliteit'. In: *Door wetenschap tot wijsheid. Verzamelde wijsgerige studiën*, p. 80)

   Een plausibele interpretatie van Beths opvatting kan worden gegeven met behulp van A.D. de Groots analyse van intuïtie (Groot, A.D. de, 1986, 'Intuition in chess'. In: *ICCA Journal*, vol. 9, p. 67-75; idem, 1993, 'Intuition as a dispositional concept'. In: *Personality psychology in Europe*, vol. 4, p. 7-50).

6. Het gebruik dat Boltzmann maakt van de notie van 'mentale beelden' gaat op zijn minst terug tot Tyndall (J. TYNDALL 1867, *Sound. A course of eight lectures delivered at the Royal Institution of Great Britain*).

7. Het milleniumprobleem levert geen ondersteuning voor de zogenaamde autonomiethese.